

DIAGNOSTIEK VOLGENS DE CHINESE GENEESKUNDE

We kennen in de Chinese geneeskunde verschillende manieren om te diagnosticeren. Ik wil de belangrijkste hierbij bespreken. Het is de diagnose volgens de Bā Gāng, de Meridianen en volgens de tong en pols.

De Bā Gāng / 8 principes

De Bā Gāng (8 principes) vormt de basis voor de verschillende manieren waarop men in de TCM diagnosticeert. In Maciocia lees je hierover:

De differentiatie volgens de 8 regels is gebaseerd op de volgende categorieën: intern/extern, warmte/koude, exces/leegde, Yīn en Yáng. Het is de samenvatting van alle andere differentiatiemethoden en is toepasbaar in alle gevallen, zowel voor pathologieën van interne als van externe oorsprong.¹

Biǎo - Lǐ / Intern - Extern

Hierbij willen we de locatie van de pathologie vaststellen. Onder intern vallen alle aandoeningen van de Zàng, Fù en Extra Fù. De Su Wen zegt hierover:

hersenen, merg, botten, bloedbanen, galblaas en de baarmoeder zijn alle uit aardse Qi ontstaan. Zij komen uit Yīn voort en hebben een aarde-natuur: zij slaan bloed en Jīng op en voeren niet af.²

Onder extern vallen alle aandoeningen van huid, spieren en de verschillende meridianen. Maciocia schrijft:

De differentiatie tussen intern en extern wordt niet gemaakt o.b.v de oorzaak van het onevenwicht, maar o.b.v. de lokalisatie van de aandoening. Bijvoorbeeld een ziekte kan veroorzaakt zijn door een EPF, maar wanneer deze de interne organen aantast, wordt de aandoening geclassificeerd als intern.³

In het kader van deze scriptie bespreken we Externe wat uitgebreider.

Er zijn 2 soorten externe aandoeningen: deze die de huid en de spieren aantasten en veroorzaakt worden door een externe pathogene factor en die zich acuut manifesteren (zoals een invasie door Wind koude of wind warmte); en deze die de meridianen aantasten en zich langzamer manifesteren (zoals Pijnlijke Obstructie Syndromen)...Een tweedesoort extern syndroom ontstaat wanneer een EPF de meridiaan stilletjes aan binnendringt en een pijnlijke obstructie syndroom veroorzaakt. Dit wordt gekenmerkt doordat een pathogene factor (zijnde koude, vocht, wind of warmte) een blokkade van Qi circulatie in de meridianen en de gewrichten veroorzaakt. ... Bij blokkade door wind, verspringt de pijn van gewricht tot gewricht. Bij een blokkade door vocht ontstaat er zwelling van de gewrichten.⁴⁸

Het is dus goed om na te gaan waar het probleem zich afspeelt. In de meridianen of in het interne. Onder de oppervlakkige invasies vallen meer de acute gevallen.

Rè – Hán / Warmte - koude

Dit geeft de aard van de pathologie aan. Wanneer is er sprake van een warmte of koude syndroom en welke symptomen tref je dan aan. Maciocia blz. 162:

Bij een blokkade door koude is meestal maar één gewricht aangedaan, de pijn is hevig en wordt verlicht door warmte... terwijl bij een blokkade door warmte, de pijn hevig is en de gewrichten gezwollen en warm zijn.....⁴ De termen van warmte en koude beschrijven de aard van een syndroom en hun klinische manifestaties hangen af van het feit of ze gecombineerd zijn met een exces- of met een leegteconditie.⁵

Maciocia schrijft ook:

Andere symptomen zijn stijfheid, contractie van pezen en kouwelijkheid. De koude kan elk lichaamsdeel en elk gewricht binnendringen, maar de meest voorkomende plaatsen zijn de handen en de armen, de voeten en de knieën, de onderrug en de schouders.⁶

Wederom het belang om na te gaan of we met een aandoening van het type warmte of koude te doen hebben. Het gaat dan om een groot verschil in klachten en behandeling.

---

¹ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.176

² Martens G. Su Wen p. 55

³ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.180

⁴ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.181

⁵ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.182

⁶ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.297

Shí – Xū / Exces - leegte

De differentiatie tussen exces en leegte is zeer belangrijk. Het onderscheid wordt gemaakt al naargelang de aanwezigheid of afwezigheid van een pathogene factor en in functie van de kracht van de lichaamsenergieën. Een pathologie van het type exces wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een pathogene factor (die zowel intern als extern kan zijn) van welke aard ook, en door het feit dat het Qi van het lichaam nog relatief intact is. Hierdoor vecht het tegen de pathogene factor, waardoor het tamelijk volle karakter van de tekens en symptomen kan worden verklaart.⁷

M.a.w. een volte geeft aan dat er nog een gevecht plaats vindt tussen de Zhèng Qi ofwel de oprechte Qi en de Xié Qi ofwel de ziekmakende Qi (EPF). Bij een leegte kan het lichaam geen strijd meer leveren doordat er te weinig Qi is om de vijand te bedwingen. Met betrekking tot deze scriptie is het ook van belang om te weten dat *men ook het onderscheid moet kunnen maken tussen een pathologie van het type exces of leegte van de meridianen. Exces wordt gekenmerkt door intense pijn, stijfheid, contracties en krampen en die van leegte doffe pijn, spierzwakte, spieratrofie en een doof gevoel.⁸*

Verbeterd de pijn door rust dan spreekt men van een leegte en verbetert deze door beweging dan is er sprake van een volte. Een acute situatie geeft een volte beeld. Het gevecht van het lichaam met de aanvaller is nog in volle gang. Bij onderzoek moet dus n.a.v. bovengenoemde bekeken worden of de klachten onder Shí of Xū vallen. Wellicht is het lichaam al uitgestreden en spreekt men van een leegte. Stel je hierbij voor dat het leger is verslagen en de vijand is door de linies heen getrokken, verder het keizerrijk/lichaam in. De klacht wordt dan chronisch. Het aanvalsplan / behandeling is dan van andere aard. Men zal dan ook de troepen moeten versterken zagezegd.

Yīn – Yáng

Dit zijn de hoofdprincipes waarbij in het algemeen intern, koude en leegte bij Yīn horen en extern, warmte en exces bij Yáng.

Er zijn nog verschillende andere methodes die binnen de TCM gehanteerd worden, maar dit is de belangrijkste. Daarnaast worden klachten aan het meridiaanstelsel gedifferentieerd volgens die van de pathologische syndromen volgens de meridianen. Nogmaals, deze stelt dat meridiaanproblemen ontstaan door de reeds genoemde aanvallen van Externe pathogene factoren. Maar ook door overbelasting, sportblessures en door disbalans in de interne organen.

Buiten het feit dat men goed op de hoogte moet zijn van het interne en externe verloop van de meridianen om na te gaan welke meridianen aangedaan zijn, zijn er verschillende aanwijzingen die duiden op een meridiaan probleem. Ook is het is goed om te weten hoe je veranderingen in de huid moet vertalen. De verschillende uitingen zijn in deze scriptie al ter sprake gekomen.

Tong en pols diagnose

Binnen de Chinese geneeskunde neemt de pols en tong diagnose een belangrijke plaats in. Maciocia meldt over diagnostiek t.a.v. de tongdiagnose:

ze levert gemakkelijk zichtbare aanwijzingen van het on evenwicht dat de ziekte vertoont. De diagnostiek door het onderzoek van de tong is extreem betrouwbaar... is gebaseerd op vier belangrijke elementen.. De kleur van het tonglichaam geeft de toestand van het bloed, Yíng Qi en Yīn organen aan; de vorm geeft indicatie over de toestand van bloed en Yíng Qi; het beslag geeft indicaties over de toestand van de Yángorganen, de vochtigheid geeft indicaties over de toestand van de organische vloeistoffen.⁹

De kleur en vorm van de tong zelf (Yīn) geven meer zaken waar in Chronische situaties. Het beslag (Yáng) geeft vaak acute situaties weer. Onderstaand een samenvattend overzicht.¹⁰ Het geeft in het kort inzicht in wat men kan waarnemen en wat dit betekent. Elk orgaan of lichaamsdeel wordt gerelateerd aan een bepaalde plek op de tong. Bijvoorbeeld, het hart wordt gerelateerd aan de tip van de tong, de long licht daarachter. De maag en de milt wordt gerelateerd aan het centrum van de tong, de galblaas rechts, de lever links en de darmen, blaas en nieren aan de wortel van de tong.

⁷ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.186

⁸ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.309

⁹ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.150

¹⁰ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.150-151

Tong

Vorm	dun	gezwollen	gezwollen	stijf	slap	Lang	kort
betekent	leegte	accum. vocht	Warmte vocht	Interne wind	Jīn-Yè leegte	hitte	koude

Kleur	bleek	rood	purper	blauw
Betekent	leegte	warmte	stase	interne Koude

Beslag	dun wit	dik	dik wit	dik geel	vet	afwezig
Betekent	normaal	EPF	koude	warmte/ exces	accum vocht/flegm	Yīn leegte

Polsdiagnose

De polsdiagnose is een zeer complexe manier van diagnosticeren. De verschillende niveaus van de verschillende polsen hebben een drie dimensionale betekenis. Veel kennis en ervaring is nodig om deze vorm goed toe te kunnen passen. Ik probeer in het kort een samenvatting te geven.

Maciocia blz 162

*de pols geeft naast het leveren van specifieke indicaties, ook informatie over het organisme als geheel, over de toestand van Qi en Xuè en het Yīn, over de Yīn- en Yáng organen over alle delen van het lichaam en zelfs over de conditie van de persoon. De tong kan ons ook deze indicaties verschaffen in al deze domeinen, maar in mindere mate.*¹¹

De 3 locaties waar de pols wordt gevoeld bevinden zich op de Longmeridiaan, net boven het polsgewricht. Ze worden genoemd Cun, Guan en Chi. In Maciocia staan tabellen met aanwijzingen van de klinische betekenis van de verschillende niveaus. Hierbij een samenvatting.¹²

	Niveau	Type van energie	Niveau van energie/ Orgaan	Links	Rechts
Cùn	Oppervlakkig	Qi (en Yáng organen)	Bovenste warmer Hart en Long	Hart	long
Guān	Midden	Bloed	Middelste warmer Maag en milt	lever	milt
Chǐ	Diep/Intern	Yīn (en Yīn organen)	Onderste warmer Nieren	nier Yīn	nier Yáng

We kennen ook verschillende polsbeelden. D.w.z. verschillende 'kwaliteiten' of eigenschappen die je kunt voelen m.b.t. de manier waarop de polsslag verloopt.

Zoals alles met elkaar in verblindings staat, gaat de TCM uit van het principe, wat intern is, kan je extern waarnemen. Daarom speelt kleur, drukgevoeligheid en oneffenheden in het gezicht en alle delen van het lichaam een grote rol.

¹¹ Maciocia, G, De Grondslagen van... p.162

¹² Maciocia, G, De Grondslagen van... p.165